

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד וַגּוֹ'. רַבִּי אֲבָא פָתַח, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וַגּוֹ'. הַפְּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאָר. בֵּא רְאָה, בְּשַׁעַה שֶׁבְּרָא הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הָאָדָם, עָשָׂה אוֹתוֹ בְּדַמּוֹת שֶׁל עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהָיָה כְּלוּל מֵהַכֹּל, וְהָיָה אוֹרוֹ מְאִיר מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, וְהָיוּ פוֹחָדִים מִמֶּנּוּ הַכֹּל.

וְאִפֵּי עַל גַּב שְׁהָרֵי פְרִשׁוּהָ, יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּל בְּפִסּוּק הַזֶּה. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ, כִּינּוּן שֶׁאָמַר בְּצַלְמוֹ, מֵהָזֶה בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ? אֵלָּא וְדַאי שְׁתֵּי דְרַגּוֹת שְׁפִלּוּלוֹת זָכַר וְנִקְבָּה, אַחַת לְזָכַר וְאַחַת לְנִקְבָּה.

וְלָכֵן שְׁנֵי פְרָצוּפִים הָיוּ בְּנֹדָאֵי, וְסוּף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שֶׁכְּתוּב זָכַר וְנִקְבָּה בָּרָא אוֹתָם. וְכְלוּל הָיָה מִכֹּל הַצְּדָדִים (מִשְׁנֵי צְדָדִים). וְאִפֵּי עַל גַּב שֶׁהַנִּקְבָּה אַחֲזָהּ בְּצִדוֹ, הָרִי הִיא גַם כְּלוּלָה מִשְׁנֵי צְדָדִים, לְהִיּוֹת שְׁלָם בְּכֹל.

וְהָיָה מִסְתַּפֵּל בְּחֻכְמָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. כִּינּוּן שֶׁפִּרְחַ, הַתְּמַעֲטוּ הַפְּרָצוּפִים, וְהַחֻכְמָה הַסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ, וְלֹא הָיָה מִסְתַּפֵּל אֵלָּא בְּדַבְרֵי גּוֹפּוֹ. אַחַר כֵּן הוֹלִיד בְּנִים מִעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְלֹא הִתְיַשְׁבוּ זֶה וְזֶה בְּעוֹלָם עַד שֶׁהוֹלִיד בֵּן, וּמִמֶּנּוּ נִשְׁלַם (נִשְׁתַּל) הָעוֹלָם, שֶׁנִּקְרָא שֵׁת, וְכֵן פְּרִשׁוּהָ. וְעַם כֹּל זֶה, הָעוֹלָם הִתְחַתּוֹן לֹא הִשְׁלַם וְלֹא הָיָה שְׁלָם וְלֹא נִמְצָא בְּקִיּוּמוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְעָמַד הָעוֹלָם. אֲבָל לֹא הִשְׁלַם עַד שֶׁאַבְרָהָם נִמְצָא בּוֹ בְּעוֹלָם, וְאַחַז בּוֹ בְּיָמָיו כְּמִי שֶׁאוֹחַז בְּיָמֵינוּ אֶת מִי שְׁנוּפֵל. כֵּא יִצְחָק וְאַחַז בְּיָדֵי

פְּרִשְׁת בְּמִדְבָר (דף קי"ז ע"א)

וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד וַגּוֹ', (במדבר א) רַבִּי אֲבָא פָתַח, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וַגּוֹ', הָאִי קָרָא אֶתְמַר. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְּבָרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם עֶבֶד לִיָּה בְּדִיוקְנָא דְעֲלָאֵי וְתַתָּאֵי, וְהָוָה כְּלוּל מִכֹּל, וְהָוָה נְהוּרִיה נְהוּרִי, מִסִּיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא. וְהוּוּ דְחֲלִין קַמֵּיהָ כְּלָא.

וְאִפֵּי עַל גַּב דְּהָא אוּקְמוּהָ, אִית לְאֶסְתַּפְּלָא בֵּיה בְּהָאֵי קָרָא, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ, כִּינּוּן דְּאָמַר בְּצַלְמוֹ, מְאִי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ. אֵלָּא וְדַאי תְרִין דְרַגִּין דְכְלִילִין דְכַר וְנוּקְבָא, חַד לְדְכַר, וְחַד לְנוּקְבָא.

וְכִינּוּן כֵּן הוּוּ פְרָצוּפִין הוּוּ וְדַאי, וְסִיפָא דְקָרָא אוּכַח, דְכְתִיב זָכַר וְנִקְבָּה בָרָא אוֹתָם. וְכְלוּל הָוָה מִכֹּל סְטָרִין (ג"א מִתְרִין סְטָרִין) וְאִפֵּי עַל גַּב דְנוּקְבָא אַחֲזִידַת בְּסְטָרֵי. הָא הִיא נְמִי כְלִילָא מִתְרִין סְטָרִין, לְמַהוּי שְׁלִים בְּכֹלָא.

וְהוּוּ מִסְתַּפֵּל בְּחֻכְמָתָא, לְעֵילָא וְתַתָּא. כִּינּוּן דְפִרְחַ, אֶתְמַעֲטוּ פְרָצוּפִין, וְחֻכְמָתָא אֶסְתַּלְקַת מִנֵּיהָ, וְלֹא הָוָה מִסְתַּפֵּל אֵלָּא בְּמִלֵּי דְגּוּפִיהָ. לְכַתָּר אוֹלִיד בְּנִין מִעֲלָאֵי וְתַתָּאֵי, וְלֹא אֶתְיַשְׁבוּ דָא וְדָא בְּעֲלָמָא, עַד דְאוֹלִיד בְּרַ, וּמִנֵּיהָ אֶשְׁתַּלִּים (ס"א אֶשְׁתִּיל) עֲלָמָא, דְאֶקְרִי שֵׁת, וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְעַם כֹּל דָּא, עֲלָמָא תַתָּאָה לָא אֶשְׁתַּלִּים, וְלֹא הָוָה שְׁלִים, וְלֹא אֶשְׁתַּכַּח בְּקִיּוּמֵיהָ, עַד דְאֶתָּא אַבְרָהָם, וְאֶתְקֵיִים עֲלָמָא. אֲבָל לָא אֶשְׁתַּלִּים, עַד דְאַבְרָהָם אֶשְׁתַּכַּח בֵּיה בְּעֲלָמָא וְאַחֲזִיד בֵּיה בְּיָמֵינָא, כְּמֵאן דְאֶחֲזִיד בְּיָמֵינֵיהָ, לְמֵאן דְנִפְּלִיל. אֶתָּא יִצְחָק, וְאַחֲזִיד בְּיָדֵיהָ דְעֲלָמָא, וְאֶתְקֵיִים יִתִּיר.